

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laeiksi yleistukilain, kotoutumisen edistämisestä annetun lain sekä yleisistä kielitutkinnoista annetun lain muuttamiseksi

Työlljao 27.01.2026 § 9
6/03.00/2026

Valmistelija

Työllisyysalueen johtaja Tero Hyttinen, puh. 040 355 1551

Esityksessä ehdotetaan, että työttömyyden perusteella maksettava yleistuki maksettaisiin kotoutumistukena sellaiselle työttömälle työnhakijalle, joka ei täytä työttömyysturvalain mukaista työssäoloehtoja ja, joka on asunut Suomessa alle kolme vuotta edeltäneen kymmenen vuoden aikana ja on taloudellisen tuen tarpeessa. Kotoutumistukena maksettava yleistuki olisi 33,64 euroa päivässä (vuoden 2026 tasossa).

Vaatimusta työssäoloehdon täyttämisestä tai kolmen vuoden asumisesta Suomessa ei sovellettaisi, jos henkilön äidinkieli on suomi, ruotsi tai saame, tai jos henkilö on osoittanut kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaisen suomen tai ruotsin kielen tavoitetasoa vastaavan kielitaidon vähintään kahdella kielen osa-alueella. Vaatimusta ei myöskään sovellettaisi henkilöön, joka ei voi osoittaa kielitaitoaan vammaisuuden tai muun vastaavan syyn takia. Kotoutumistukena maksettavaa yleistukea sovellettaisiin vain tilanteissa, joissa henkilö muuttaisi Suomeen ehdotetun lain tultua voimaan.

Kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa säädettäisiin, että työvoimaviranomainen olisi vastuussa työllistymistä tukevan taikka suomen tai ruotsin kielitaitoa edistävän palvelun järjestämisestä kohtuullisessa ajassa. Palvelu olisi järjestettävä viimeistään työnhaun käynnistämistä seuraavien kuuden kuukauden aikana.

Yleisistä kielitutkinnoista annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että laissa mahdollistettaisiin suomen tai ruotsin kielen keskitason tutkinnon tai sen osakokeen maksuttomuus niille henkilöille, jotka eivät osallistuisi kotoutumiskoulutukseen omista valmiuksistaan, taidoistaan tai tarpeistaan johtuen.

Lisäksi yleistukilakia muutettaisiin siten, että tilapäisen suojelun perusteella myönnettyllä oleskeluluvalla maassa oleva työtön työnhakija voisi olla oikeutettu yleistukeen tai kotoutumistukena maksettavaan yleistukeen, vaikka hän ei olisi täyttänyt työttömyysturvalain mukaista työssäoloehtoja.

Esittelijä

Työllisyysalueen johtaja Hyttinen Tero

Päätösehdotus

Tunturi-Lapin ja Pellon työllisyysaluejaosto lausuu hallituksen esityksestä seuraavaa:

Sinänsä sitä, että kotoutumispolitiikka perustuu kielen oppimiseen, työnteeseen sekä suomalaisen yhteiskuntaan perehtymiseen ja sen sääntöjen noudattamiseen voidaan pitää perusteltuna ja kannatettavana asiana. Se kohdistuu olennaiseen: kotoutumisen edistämiseen työelämäyhteyden ja kielitaidon kautta.

Sen sijaan siihen, että kotoutumistuen suuruus on riippuvainen siitä, miten kotoutumiseen liittyvä kielen omaksuminen edistyy, voidaan suhtautua varauksella. Se, että maahanmuuttajan taloudellinen tuki on sidottu hänen edistymiseen kielenoppimisessa, ei välttämättä takaa perustuslaissa taattua oikeutta perustoimeentulon turvaan eikä välttämättä

maahanmuuttajien siihen liittyviä etuuksia alentamalla edistetä maahanmuuttajien integroitumista yhteiskuntaan. Tässä suhteessa enemmän kannustimiin tukeutuva malli voisi olla toimivampi.

Tunturi-Lapin ja Pellon työllisyysalue on alueellisesti laaja, mutta harvaanasuttu. Hallituksen esityksessä asetetaan velvoite järjestää kotoutumiskoulutus suhteellisen tiukalla aikataululla eli kuuden kuukauden sisällä. Tämä on ongelmallista huomioiden koulutukseen tulevien maahanmuuttajien määrä sekä erilaisen suomen kielen lähtötason omaavien asiakkaiden tilanne. Työllisyysalueella sekä kunnilla voi tätä kautta olla taloudellisesti sekä toiminnallisesti mahdotonta toteuttaa kotoutumiskoulutusta takuuajan (6 kk) puitteissa, koska tavoite on haastava erityisesti resurssien näkökulmasta: käytettävissä oleva aika, rahoitus ja koulutustarjonta eivät vastaa suurempien alueiden mahdollisuuksia, jolloin henkilö pystyy koulutuksen avulla ylläpitämään ja edistämään kielitasoaan ilman katkoja.

Samanaikaisesti alueella on kuitenkin selkeä tarve saada ulkomaalaistaustaiset työntekijät pysymään alueella. Prosessi on usein hitaampi myös siksi, että kotoutumiskoulutuksia voidaan käytännössä järjestää työperäisille maahanmuuttajille vain kevään ja kesän aikana ennen sesonkia, jolloin kielenopiskelu katkeaa osalla asiakkaista – erityisesti niillä, joiden oppimispolku on taustasyistä hitaampi.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Työllisyysaluejaoston jäsen Manu Friman poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn päätyttyä klo 15.59.